

4 Renesans

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XV. Czasy renesansu.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia główne prądy ideowe epoki;
- 2) rozpoznaje dokonania twórców renesansowych w dziedzinie kultury;
- 3) charakteryzuje sztukę renesansową.

Spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto analizuje i interpretuje teksty obrazujące myśl filozoficzną i polityczną doby renesansu.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- postacie: Kosmy Medyceusza Starszego, Girolama Savonaroli, Wawrzyńca Wspaniałego, Erazma z Rotterdamu, Niccola Machiavellego, Tomasza Morusa, Jeana Boudina, Francesca Petrarki, Dantego Alighieri, Giovanniego Boccaccia, Ludovica Ariosta, Miguela de Cervantesa, Pierre'a de Ronsarda, Benvenuta Celliniego, Michela de Montaigne'a, Williama Szekspira, Johannesesa Gutenberga, Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Sandra Botticellego, Rafaela Santi, Tycjana, Jeana Cousina Starszego, Albrechta Dürera, Lucasa Cranacha Starszego, Hansa Holbeina Młodszeo, Hieronima Boscha, Pietera Bruegla Starszego, Andreasa Vesaliusa, Miguela Serveta, Paracelsusa, Galileusza
- dzieła twórców renesansowych
- osiągnięcia uczonych czasu renesansu
- cechy architektury renesansowej

ROZUMIE

- okoliczności powstania renesansu
- pojęcia: renesans (odrodzenie), humanizm, utopia, absolutyzm, makiawelizm, kopała, krużganki, arkady
- znaczenie twórczości powstałej w językach ojczystych

POTRAFI

- określić rolę rodu Medyceuszy w rozwoju renesansu
- przedstawić poglądy Erazma z Rotterdamu

- scharakteryzować wizje idealnego państwa opracowane przez Niccolò Machiavelliego, Tomasza Morusa, Jeana Bodina
- wyjaśnić znaczenie drukarni dla upowszechniania wiedzy i poglądów
- wskazać i omówić nawiązania do starożytności w architekturze renesansowej
- wskazać cechy renesansowe i je omówić w dziełach artystów z tego okresu

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

II. ROZWINIĘCIE

Zadajemy uczniom pytanie:

- ▶ Jakie były cechy sztuki średniowiecznej, a jakie – sztuki powstałej w antyku?

Wyjaśniamy, że od połowy XIV w. w Europie zaczęto się interesować sztuką antyczną. Po zdobyciu Konstantynopola przez Turków uczeni z Bizancjum przybyli do Włoch i przywieźli ze sobą dzieła kultury greckiej. Włoscy uczeni rozpoczęli nad nimi badania i tak się narodził nowy prąd kulturowy – renesans.

Prosimy uczniów, aby przeczytali drugi akapit podrozdziału *Narodziny renesansu* (s. 39), definicję pojęcia *renesans* (s. 38) oraz podpis do ilustracji (m1, s. 38). Zadajemy uczniom pytanie:

- ▶ Kto się przyczynił do rozprzestrzeniania haseł renesansu w Europie?
- ▶ Czym się wyróżniał renesans?

Prosimy uczniów, aby przeczytali podrozdział *Znaczenie Florencji* (s. 39) oraz podpis do ilustracji (m2, s. 39). Zadajemy pytania:

- ▶ Kto się szczególnie przyczynił do rozwoju Florencji?
- ▶ Czym zajmował się ród Medyceuszów?
- ▶ Na czym polegały działania Kosmy Medyceusza Starszego jako mecenasa sztuki?
- ▶ Jaki był cel przedstawienia przez Sandro Botticellego Medyceuszów jako trzech królów?
- ▶ Jak działalność Girolama Savonaroli wpłynęła na kres rozkwitu Florencji?

Zwracamy uwagę na to, że przy okazji zainteresowania antykiem zmieniło się wśród Europejczyków postrzeganie człowieka. Prosimy uczniów, aby wyjaśnili, jak rozumieją słowa Terencjusza *Człowiekiem jestem i sądzę, że nic, co ludzkie, nie jest mi obce*.

ALTERNATYWA

Możemy zaproponować uczniom opracowanie reklamy w formie plakatu wyjaśniającej sens sentencji Terencjusza.

Wskazujemy, że zainteresowanie człowiekiem, jego życiem oraz możliwościami jego umysłu wpłynęło na wykształcenie się nurtu filozoficznego o nazwie humanizm.

Prosimy uczniów, aby przeanalizowali ilustrację (m3, s. 40) oraz przeczytali podpis. Zwracamy uwagę na kwadrat i okrąg (figury mające najbardziej symetryczny i regularny kształt), w których da Vinci wrysował sylwetkę człowieka w dwóch nałożonych na siebie pozycjach. Wyjaśniamy, że artysta uznał wymiary ludzkiego ciała za wzór dla proporcji budowli, a jego szkic przez stulecia stanowił model proporcji wykorzystywany przez architektów, rzeźbiarzy czy medyków. Następnie uczniowie wykonują polecenie 1 z podręcznika (s. 41).

Informujemy, że jednym z przedstawicieli filozofii odrodzenia był Erazm z Rotterdamu, który przetłumaczył na łacinę Nowy Testament oraz łączył filozofię chrześcijańską z elementami antycznymi. Swoje poglądy spisał w książce *Pochwała głupoty*.

Uczniowie czytają tekst źródłowy (m4, s. 41) i wykonują polecenie 2 (s. 41).

Zwracamy uwagę, że w czasach renesansu pojawiają się traktaty o tematyce politycznej.

Dzielimy klasę na mniejsze grupy (uczniowie mogą również pracować w parach). Każda grupa wybiera lub losuje jedno hasło: Niccolò Machiavelli, Tomasz Morus, Jean Bodin. Na podstawie informacji w podrozdziale *Myśl polityczna* (s. 41–42) oraz tekstach źródłowych (m6 i m7, s. 42) grupy mają przygotować grafonotkę (notatkę rysunkową) przedstawiającą państwo według wizji podanych myślicieli.

Po skończonej pracy możemy zawiesić grafonotki uczniów na tablicy. Wspólnie omawiamy poglądy Machiavellego, Morusa i Bodina.

Prosimy uczniów, aby wykonali polecenia 1 i 2 (s. 42) na podstawie tekstów źródłowych (m6 i m7, s. 42).

Dzielimy klasę na dziewięć grup i rozdajemy im instrukcje. ► Uczniom grupy V udostępniamy link do strony [MozaWeb](#) ► , na której mogą oni obejrzeć interaktywną pracownię Leonarda da Vinci.

Uczniowie mają za zadanie przygotować prezentacje na tematy związane ze sztuką i nauką okresu renesansu. Swoją pracę mogą wykonać na dużych arkuszach papieru albo w aplikacji [Quik](#) lub [miMind](#).

Grupa I

Przygotujcie prezentację na temat literatury renesansowej. Wykorzystajcie informacje z podręcznika zawarte w podrozdziale *Literatura* (s. 43). Zwróćcie uwagę na:

- języki, w których powstawały utwory literackie,
- przedstawicieli literatury, ich najwybitniejsze dzieła oraz tematykę utworów.

Grupa II

Przygotujcie prezentację na temat teatru renesansowego. Wykorzystajcie informacje z podręcznika zawarte w podrozdziale *Teatr* (s. 44) oraz na ilustracji (m9, s. 44). Zwróćcie uwagę na:

- miejsce powstania pierwszej stałej sceny,
- kraj, w którym nastąpił rozwój teatru,
- teatru elżbietańskiego,
- działalność Williama Szekspira.

Grupa III

Przygotujcie prezentację na temat książki drukowanej. Wykorzystajcie informacje z podręcznika zawarte w podrozdziale *Książka drukowana* (s. 44) oraz podpisie do ilustracji (m10, s. 44). Zwróćcie uwagę na:

- czas powstania ruchomej czcionki i jej wynalazcę,
- miejsce otwarcia pierwszej oraz kolejnych drukarni,
- skutki wynalazku druku i działalności drukarni.

Grupa IV

Przygotujcie prezentację na temat architektury renesansowej. Wykorzystajcie wiadomości zawarte w podręczniku w tabeli (m12, s. 45) oraz na infografice (s. 46). Zwróćcie uwagę na:

- › elementy architektoniczne (pokażcie je i omówcie w waszej prezentacji),
- › przykłady budowli renesansowych,
- › cechy będące nawiązaniem do architektury starożytnej.

Grupa V

Przygotujcie prezentację na temat Leonarda da Vinci. Wykorzystajcie informacje z podręcznika zawarte w podrozdziale *Najwybitniejsi artyści* (s. 47), w podpisie do ilustracji (s. 40) oraz tabeli (m12, s. 45), a także sięgnijcie po wiedzę pozapodręcznikową (np. w Internecie możecie obejrzeć interaktywną pracownię mistrza). Zwróćcie uwagę na:

- › dzieła Leonarda da Vinci,
- › zainteresowania artysty,
- › cechy renesansowe w jego dziełach.

Grupa VI

Przygotujcie prezentację na temat Michała Anioła. Wykorzystajcie informacje z podręcznika zawarte w podrozdziale *Najwybitniejsi artyści* (s. 47) oraz w tabeli (m12, s. 45), a także sięgnijcie po wiedzę pozapodręcznikową. Zwróćcie uwagę na:

- › dzieła Michała Anioła,
- › zainteresowania artysty,
- › cechy renesansowe w jego dziełach.

Grupa VII

Przygotujcie prezentację na temat Sandra Botticellego, Rafaela Santi i Tycjana. Wykorzystajcie informacje zawarte w podręczniku w podrozdziale *Najwybitniejsi artyści* (s. 47) oraz w tabeli (m12, s. 45), a także sięgnijcie po wiedzę pozapodręcznikową. Zwróćcie uwagę na:

- › dzieła artystów,
- › cechy renesansowe w ich dziełach.

Grupa VIII

Przygotujcie prezentację na temat artystów okresu renesansu z Francji, Rzeszy i Niderlandów. Wykorzystajcie informacje zawarte w podręczniku w podrozdziale *Najwybitniejsi artyści* (s. 48), w tabeli (m12, s. 45) oraz podpisie do ilustracji (m14, s. 48), a także sięgnijcie po wiedzę pozapodręcznikową. Zwróćcie uwagę na:

- › dzieła artystów,
- › cechy renesansowe w ich dziełach.

Grupa IX

Przygotujcie prezentację na temat nauki w epoce renesansu. Wykorzystajcie informacje z podręcznika zawarte w podrozdziale *Nauka* (s. 48) oraz w podpisie do ilustracji (m15, s. 48). Zwróćcie uwagę na:

- › rozwój poszczególnych nauk,
- › postacie, które dokonały pewnych przełomów w dziedzinach naukowych.

Po wykonaniu prac uczniowie prezentują je na forum klasy.

III. PODSUMOWANIE

Pokazujemy uczniom dzieła renesansowe, np. obrazy Leonarda da Vinci i Rafaela Santi, rzeźby Michała Anioła oraz przykłady architektury renesansowej, np. na infografice w podręczniku (s. 46). Prosimy uczniów, aby wskazali w dziełach cechy renesansu i omówili je.

METODY KONTROLI

Rozdajemy karty pracy , a następnie uczniowie wykonują znajdujące w nich zadanie.

ALTERNATYWA

Uczniowie sprawdzają swoją wiedzę w quizie na stronie [wordwall.net](https://www.wordwall.net).

PRACA DOMOWA

Wybierz jedno dzieło (obraz, budowlę, rzeźbę) powstałe w okresie renesansu i uzasadnij, że reprezentuje ono czasy odrodzenia.

ALTERNATYWA

Za pomocą narzędzi udostępnianych na stronie [classools.net](https://www.classools.net) (zakładka „Fakebook Generator”) stwórz fikcyjnego bloga wybranej postaci z czasów renesansu. Umieść minimum pięć postów, które mogłaby ona opublikować.